

Az Érintés c. füzet kérdőívére beérkezett gyülekezeti és ágazati válaszok összegző kiértékelése

I.KÜLDETÉSNYILATKOZATOK

A küldetésnyilatkozatokat a következő szempontok szerint vizsgáltam:

1. Mit mond, mond-e valamit a Küldőről, mit ismerünk meg a gyülekezet reménységéről?
2. A küldetésnyilatkozat iránya – kifelé, vagy befelé irányul, és milyen a kettő aránya, egymáshoz viszonyított kapcsolata?
3. A „szóban és tettben” jelenléte, az evangélizáció és diakónia kapcsolata, a nehéz helyzetben levők felé való küldetés megfogalmazása.
4. Megfogalmaz-e valamilyen konkrét kihívást, a gyülekezet környezetére vonatkozóan? Kiket szeretne elérni, megszólítani, milyen helyzetben vannak azok, akikhez küldetett?
5. Módszerbeli sajátosságok
6. A református egyházba való beágyazottság, együttműködés, ökumenikus nyitottság.
7. Hogyan viszonyul az EJB által megfogalmazott küldetésnyilatkozathoz?

1. A küldetés adója

- a. A legtöbb küldetésnyilatkozat megnevezi az evangéliumot, vagy Isten szeretetét, mint átadni kívánt üzenetet.
  - *Gyülekezetünk sajátos küldetését abban látja, hogy lelkileg felépüljön és másokat építsen Jézus Krisztusban a Szentlélek által.*
  - *A környezetünkben élők megszólítása Krisztus és az evangélium által*
- b. Többen hivatkoznak arra, hogy miután a gyülekezet megismerte Isten életet átformáló erejét, ezt szeretnék továbbadni. Itt a reménység és a gyülekezet, mint a reménység hordozója, konkrétan jelenik meg.
  - *Küldetésünk, hogy nyilvánvalóvá legyen rajtunk, közöttünk és általunk Jézus kegyelme, ami átformálja és megtartja egyéni, családi és közösségi életünket az Atya szeretetében, hogy imádkozó étellel, a Lélek munkájára hagyatkozva alkalmassá legyünk arra, hogy nyíltan hirdessük az evangéliumot.*
  - *Áldássá lenni a világnak, úgy hogy nem az emberi tervekre kérjük Isten áldását, hanem szeretnénk azt tenni, amit megáld az Úr. Küldetésünk az embereket megismertetni a szabadító Istennel Jézus Krisztusban, hogy azt a szeretetet, amit Istentől kaptunk a hétköznapi életben családtól a munkahelyig, iskolától a gyülekezetig megéljük mások felé. Küldetésünk van a rászorulóknak felé lelkileg és anyagilag egyaránt, hogy megéljük a köztünk jelen lévő Krisztust, azért, hogy ebben az otthonatlan világban egyre többen lelkileg is otthonra találhassanak közöttünk.*
- c. Sok gyülekezet semmit nem ír az elhívás háttérét adó reménységről.
  - *Az emberek itt tartása a faluban.*
Az emberek meggyőzése a hit vállalásának természetességéről.
Az emberek testi, lelki megsegítése.

2. A küldetés iránya

- a. Vannak gyülekezetek, ahol a gyülekezet megőrzése, minden generáció megtartása, a fiatalok, gyerekek elérése megtartása hangsúlyos cél, ez sokszor az intézmények működtetéséhez is kapcsolódik.
- *3 fő téma körül látjuk a gyülekezet sajátos küldetését:*
    - *családlátogatás, lelkigondozás*
    - *több tanítási alkalom a gyülekezetnek (presbiterek, konfirmandusok)*
    - *Ifjúság ügye*
  - *Az iskolafenntartással a célunk a diákság megismertetése Jézus Krisztus evangéliumával, valamint a református keresztyén tanításokkal, hagyományokkal*
  - *A gyülekezet küldetése: a meglévő tagok gondozása, lelki táplálása, látogatása, a családias lelkületű közösség megőrzése. Fiatalok állandó hívása, megszólítása levélben és telefonon. Ökumenikus kapcsolatok ápolása és egyházmegyén belül és azon kívül. A családok lelki erősítése, keresztelés, konfirmáció, esketése és temetés alkalmából. Szüntelen imádkozás mindezt.*
- b. Vannak néhány olyan gyülekezet, ahol a történelmi örökség, református hagyományok, a református identitás erősítése vagy a magyarság, és az értékek megőrzése, esetleg a fennmaradás a leghangsúlyosabb
- *... Egyházközség úgy kíván környezete javára lenni, hogy folyamatosan igyekszik arra, hogy megerősödjön református, bibliás hitében, a magyarság iránti elköteleződésében, s hogy mindezt mások számára is vonzó módon tudja képviselni. Hitvalló reformátusként életét, szolgálatát a hit-remény-szeretet hármas tartópillérére kívánja építeni.*
  - *Elnéptelenedő településünkön hűséggel megőrizni azon értékeket, melyeket meg lehet.*
- c. Számos olyan küldetésnyilatkozat érkezett, ahol a gyülekezet lelki megerősödése a hangsúlyos, a tagok hitbeli ébresztése, erősítése, ez minden generáció számára megragadhatóan, de a környezet felé nincs határozott elhívás megfogalmazva.
- *Elérjük az ifjakat és középkorúakat. megtartani a konfirmandusokat. Szeretetszolgálat erősítése. Hittanos gyermekek szüleinek bekapcsolása. Összetartozás erősítése és építése.*
  - *...megszólítsa és a gyülekezet közösségébe meghívja mindazokat a híveket, akik bár névleg Reformátusnak vallják magukat, mégis vonakodnak az igehallgatásban, az imádkozásban és az Úrvacsorában a gyülekezettel, egy szívvel és közös akarattal részt venni.*
- d. A legtöbb gyülekezet a megújult gyülekezeti tagok által kívánja elérni a környezetében élőket, és őket behívni, integrálni a gyülekezetbe, mely ennek érdekében nyitott, befogadó közösség szeretne lenni.
- *A gyülekezeti tagok Jézus Krisztussal személyes kapcsolatban legyenek. - A gyülekezeti tagok Krisztus tanításait követve szolgáljanak különböző missziós területeken.*
  - *Gyülekezetünk sajátos küldetését abban látja, hogy lelkileg felépüljön és másokat építsen Jézus Krisztusban a Szentlélek által. Családszerető egyház kívánunk lenni, ahol kicsik és nagyok, fiatalok és idősek egyaránt lelki otthonra lelnek, mi pedig olyan családokról szeretnénk tudni a jövőben, akiknek az életük hiteles bizonyágtevés Krisztus és az Ő egyháza mellett.*
  - *A Krisztus követést hitelesen felmutatni, vonzóvá tenni, a szavakon túl tettekben megvalósítani. A cél egy olyan gyülekezet építése, amely gyülekezet képes arra, hogy bármely korosztályhoz tartozó tagjait megtartsa és egyszerre vonzza a kívülállókat.*

- e. Sok gyülekezet megfogalmazta azt is, hogy gyülekezeti tagjai bizonyágtévő életet által szeretne hatni az élet minden területén, a társadalom különböző szintjein: család, munkahely és más közösségek.
- *„Azért vagyunk, hogy gyülekezeti tagjaink: - Istennel személyes kapcsolatban élő emberekké váljanak, - akik talentumaikat, lelki ajándékaikat, és javaikat megosztva egymással élő közösséget gyakorolnak, - akik Jézus Krisztust követve saját környezetükben sóvá és világossággá válnak, - akik felkészültek a gyülekezetben végzett szolgálatokra, - és arra, hogy missziói küldetésüket betölthessék a világban.”*
  - *Mivel Jézus Krisztus szeret minket és megváltoztatta életünket és más embereket is megszólított gyülekezeti tagjainkon keresztül és legmélyebb szükségéinkre megoldást adott, ezért tudatosan Istenre kívánjuk bízni magunkat - akár minden emberi elvárással szemben is- és kérjük és engedjük Istent cselekedni és hatni gyülekezetünkben. Törekszünk a hiteles, rugalmas, biblikus gyülekezeti élet kialakítására és fenntartására mert Isten evangéliumára van szükségünk nekünk is és másoknak is.*
- f. Egészen csekély azon gyülekezetek száma, akik a társadalom irányába kapott felelősséget mint közösség is felvállalják, és keresik annak módját, hogy Isten országa jelévé váljanak az adott településen.
- *Küldetésünk alapja kapcsolatunk a bennünket küldő Úrral és azzal a kontextussal, amelybe bele helyezett minket. Észak- Magyarország, elnéptelenedés kontra roma problémák, munkanélküliség kontra humán erőforrás hiány, beszűkülő lehetőségek kontra igénytelenség.*
  - *Célunk, hogy olyan egyházközség legyünk, amelynek tagjai annak a Jézus Krisztusnak mai tanítványai, aki önmagát feláldozva tanúsította a teremtő. gondviselő és szerető Isten létét. Célunk az, megtaláljuk a legjobb lehetőségeket, hogy embertársainkat megtanítsuk hitünk örömére, és hogy közösségünk a társadalmat szolgáló aktivitásaiba mennél több embert bevonjunk.*
- g. Olyan küldetésnyilatkozattal nem találkoztam, ahol a prófétai hang felvállalása, az evangélium „alternatív” üzenetének megfogalmazása, meghirdetése a társadalmi bűnökkel való szembenállás, mint cél, megjelent volna a gyülekezet küldetésnyilatkozatában.
- h. Volt néhány küldetésnyilatkozat, ahol inkább a félelem hangja volt érezhető, a hívek megőrzése a világgal szemben.
- *Megőrizni református identitásunkat ott, ahol a múlt e felekezetről szólt, ma viszont erős idegen szellemiségű nyomás tevődik ránk és visszaszorulóban vagyunk. Református többségű őslakosság sajnos jelenleg kihalófélben van.*

3. Evangélizáció és diakónia

- a. A küldetésnyilatkozatok jelentős számban megnevezték az evangélium hirdetése és a rászoruló felé való segítségnyújtás fontosságát. Maga a diakóniai szolgálat is sok helyen megjelenik.
  - *... A missziói parancsnak való engedelmességen túl gyakorolnunk kell a diakóniát is: segíteni a rászorulókon, a nehéz helyzetben levőkön, karitatív tevékenységet is gyakorolnunk kell....*
  - *Evangélium hirdetése és követése. Gyülekezeti Közösségben Krisztus teste kiábrázolása. Betegek és szenvedélybeteg felkarolása, gondozása*
- b. Kisebbségben találunk olyan küldetésnyilatkozatokat, ahol a kívülről jövő szükségére is reagál a gyülekezet és ezt Isten szeretete megmutatásának éli meg.
  - *A missziót és a diakóniát egymásra épülve szeretnénk végezni különböző generációk és társadalmi csoportok felé.*
- c. Vannak olyan küldetésnyilatkozatok, ahol a cselekedet, a diakóniai aspektus teljes mértékben hiányzik.

4. A küldetésnyilatkozat a gyülekezet környezetéből fakadó konkrétumai

- a. Néhány gyülekezet megnevezte lakóhelyének konkrét problémáját, és irányt ad arra nézve, hogy ezt hogyan szeretné megoldani.
  - *Istent kívánjuk magasztalni azáltal, hogy olyan közösséggé válunk, amely Őt szereti teljes szívéből, teljes elméjéből és teljes erejéből. Szeretnénk olyan gyülekezetté lenni, ahol a sebzett és elveszett ember az Ige hirdetése, a törődő közösség, valamint a társadalomban való tudatos jelenlét által találkozik Jézus Krisztussal, aki a gyógyulás és a bocsánat igazi forrása az összetört ember számára.*
  - *Egy "munkanélkülivé vált munkás városban", ahol férfiak szerepvállalása válságban van mind a családban, mind a társadalomban és a gyülekezetben - speciális küldetésünk a férfiak "helyreállítása", ráébresztése a bajok gyökerére és az igazi problémára. Rámutatni Jézusra, mint megoldásra. Krisztus szeretetét közvetíteni és lelki otthonná lenni a kereső emberek számára. Imádkozni.*
  - *Az elmúlt néhány évben sokat romlottak a faluban élő emberek megélhetési lehetőségei. Nőtt a munkanélküliség, egyre több család szegényedett el. A gyülekezet ebben a helyzetben sajátos küldetésének látja a rászorulókra (munkanélküliek, elszegényedett családok, idősek, stb.) való nagyobb odafigyelést, a segítségnyújtást.*
  - *Az elkövetkező évek széthúzó politikai kampányaiban a szeretet egységét felmutatni. Azt, hogy lehet együtt munkálkodni akkor is, ha nem mindenben értünk egyet, mert a legfontosabb, ami összeköt minket, hogy Krisztus egyformán szeret, és mi is egyformán szeretjük őt. Ez a hit köt minket össze.*
- b. A legtöbb küldetésnyilatkozatból nem tudunk következtetni a gyülekezet társadalmi környezetére, annak kihívásaira.

5. Más gyülekezetek és ökumenikus nyitottság

- a. néhány gyülekezetnél a gyülekezeten túli hatás, összefogás kérdése is felmerült
  - *A.) a szórvány reformátusság összefogása*
    1. *az Istenben való hit megélése magunk és mások számára*
    2. *a gyerekek lelkiségének alakítása*
    3. *lelkigondozás*
    4. *ökumené, mint a közös keresztyén hitünk megvallásának lehetősége*
  - *B.) szeretetszolgálat*

C.) a hittanra járó gyerekek családjainak integrálása a gyülekezeti életbe.

- *Jézus Krisztus üdvösségre szóló elhívásának engedelmeskedve Isten Igéjét hirdetjük, református hitvallásunk alapján, a Magyarországi Református Egyház részeként. Testi-anyagi, szellemi-intellektuális és lelki-hitbeli talentumainkkal Isten dicsőségére és az egész egyház javára élünk.*
  - *... Ökumenikus kapcsolatok ápolása és egyházmegyén belül és azon kívül.*
- b. a legtöbb gyülekezet küldetésnyilatkozatában nem gondolt a másokkal való együttműködésre

6. Módszerek

- a. Élő, nyitott, befogadó közösség által a kívülállók megszólítása – a legjellemzőbb
- *A jelenlegi népegyházi keretek között az Evangélium közzététele elsősorban a névleges egyháztagok között, de az egész helyi társadalom számára is. Olyan megbízható, bensőséges közösséget alkotni, amelyben Isten szándéka megérthető és elfogadható.*
  - *Célunk az itt lakó embertársaink felkeresése, gyülekezetbe hívogatása és családias közösségünkbe fogadása. Isten üzenetét ezzel a szeretetközösséggel szeretnénk transzparenssé tenni környezetünk számára.*
- b. Kiscsoportrendszer, ami házi istentiszteletké válhat – ezáltal szeretné elérni a Nagytemplomi gyülekezet az egész társadalmat
- c. intézményrendszer – a gondozottak/diákok és alkalmazottak elérése céljával
- d. ökumenikus, vagy gyülekezetek közötti összefogással

7. Az EJB küldetésnyilatkozata és a gyülekezetek küldetésnyilatkozata

„Az egyház létének és küldetésének alapja, hogy megjelent Isten üdvözítő akarata Krisztusban. Az egyház tehát Isten missziójának részese és eszköze. Az egyház közössége arra hivatott, hogy Isten országának jele, előíze és munkálója legyen a világban azáltal, hogy gyülekezeteinek, egyháztagjainak tanúságtétele által Krisztus evangéliumát hirdeti a világnak szóban és tettben. Az egyházszervezet, a gyülekezetek közösségének keretet adó struktúra eszköze és hordozója kell legyen az evangéliumról szóló tanúságtételnek, amely értéket, identitást és közösséget teremt.”

- a. Nem különösebben érhető tetten az EJB küldetésnyilatkozatának a hatása - Az EJB küldetésnyilatkozat egyértelműen megfogalmazza a Küldő üdvözítő akaratát, és Krisztusban elhozott lehetőségét. Istennek ebbe a missziójába kapcsolja be az egyházat, mint annak jele, előíze és munkálója. A közösségi aspektus erősen jelen van, amiben missziói célt kap a struktúra is, ami a gyülekezetek küldetésnyilatkozataiban kevésbé hangsúlyos.
- b. Az Isten országa fogalom központi az EJB küldetésnyilatkozatban, ami a gyülekezeteknél csekély számban jelenik meg.
- c. Érkezett olyan válasz is, mely hárít, az Igére és Isten minden követőjére érvényes általános elhívására hivatkozva inkább elutasítja a konkrét gyülekezeti küldetésnyilatkozatot.

Következtetések:

1. Nincs benne gyülekezeti kultúránkban a küldetésnyilatkozatok megfogalmazása. Ha ezt fontosnak tartjuk, a képzésbe, továbbképzésbe mind a lelkészek, mind a presbiterek számára be kell tenni tervező, gyülekezetépítő modulba a stratégiai tervezést.

2. A missziói tudat erősítését célzó képzésekben, továbbképzésekben hangsúlyt kell Isten országa evangéliuma erejének felmutatására fektetni. Nem csupán engedelmességből fakad szolgálatunk, hanem Isten ígéletében, győzelmére várva.
3. Az evangélizáció és diakónia együttes, egymást kiegészítő szerepének erősítése a képzésekben a missziói küldetés felvállalásában. Isten országa evangéliumának jelévé lenni komplexebb, mint megtérésre hívni és a gyülekezet közösségébe kapcsolni a hitre jutott egyéneket.
4. A zsinaton az EJB munkája ismertetésekor az EJB küldetésnyilatkozatát nagyobb hangsúllyal kell bemutatni, a gyülekezetek és lelkészek missziói látásának erősítését fontos feladatként felvállalni.

II. Gyülekezetek és a közegyház

1., A közegyház gyülekezetekre gyakorolt hatásának, szerepének összegzése

(A különböző kérdésekre adott válaszok közül a leggyakoribbat az alábbiakban felsoroljuk)

- először a "segít", válaszokat,
- másodsor a "hátráltatja"
- harmadszor "segíthetné jobban" válaszok szerepelnek az alábbi összesítésben)

Anyagiak - (anyagi támogatás, építési segélyek, autó stb.)

- 35% szerint anyagilag segít a közegyház
- figyelemre méltó viszont, hogy az anyagi segítség hiányát itt alig említik akadályként!!!
- 30% szerint, anyagilag segíthetne a közegyház

Képzés:

- 25% szerint segít a közegyház (lelkész, presb. stb... képzés)
- --- vagyis senki nem említi, hogy hátráltatná a közegyház
- 22% kérešként igényli a képzéseket

Nagyrendezvények: (Csillagpont, Szeretethíd, ...)

- 20% elismeri a a gyülekezeteket segítő hatását
- ---- nem érzik hátráltató hatását
- ---- nem említik, hogy segíthetné jobban is a gyülekezeteket (csak a regionális jellegűek)

Média, honlap, újság:

- 18% szerint van gyülekezetet segítő hatása
- ---- hátráltató hatásról nem szólnak
- 8% igényli (traktátus, ...)

Törvényességi keretek

- 10% szerint segítő a hatása,
- 10 % hátráltatja (nem jó, vagy nem tartjuk be" értelemben)
- ---- további segítség igényét nem fogalmazták megbízatást

Adminisztráció, bürokrácia

- ---- nem érzékelik a segítő hatását
- 33% szerint a túl sok adminisztráció hátráltató hatású (adatszolgáltatások átfedései stb.)
- 12 % az adminisztráció csökkentésével segíthetné, és szakszerű (pályázati)segítséget kérnek

Információ áramlás:

- 3 % szerint segít a gyülekezeteknek az információ adással a közegyház,
- 17% hátráltat a kevés és kései információval (és vezetők gyülekezetek közötti távolsággal)
- ---- senki nem jelezte külön, hogy jobban segíthetné információval

2., Néhány elgondolkoztató észrevétel

- A közegyház általános és lelkesítő egyszisztémát segítő anyagi támogatását sokan (30%) igénylik, viszont ezt az igényt árnyaltabbá teszi az, hogy a közegyház anyagi segítségének a hiányát nem tekintik a megújulás akadályának.
- Igazságosabb pénzelosztást és kontrollt többen igénylik.
- Elvétve említik az egyes gyülekezetek számára magas befizetési kötelezettségeket.
- A jelenlegi egyházi struktúra lényegi változtatását (parókiális rend) kevesen igénylik. Inkább csak új gyülekezetek, egyetemi misszió egyházi jogi helyzete kerül említésre.
- Megjelenik az egyházi vezetők lelkesítésének és hitelességnek az igénye mint gyülekezetet segítő, vagy hátráltató mozzanat. A helyi missziót hátráltatja a közegyházi megosztottság, pozícióharcok, testvériesetlen légkör, a gyenge egyházfegyelem.
- Többen igénylik a presbitériumok, világiak szerepének erősítését.
- Megjelenik a válaszokban, de nem meghatározó módon a cigány lakosság felé való szolgálat kérdése is.
- Megjelenik a hitvallásos, tanbeli tanítás és aktuális etikai, nemzeti és más kérdésekben való zsinati tanítás, útmutatás igénye a gyülekezetek részéről.
- Több helyről hangzik az elismerés, biztatás igénye, mentori támogatás, lelkesítők mentális állapotára való odafigyelés igénye is.
- A lelkesítőképzés reformálásának, korunk missziói igényeihez való igazításának javaslata is többször megfogalmazódik.
- Segítő anyagok, jó gyakorlatok közkinccsá tétele.
- Az intézmények és a gyülekezetek kapcsolata itt egyáltalán nem jelenik meg, talán azért nem mert külön kérdés foglalkozott vele.

- Kevésbé jelenik meg az átfogó missziói szemlélet és igény, inkább a pillanatnyi, praktikus ügyekben való segítségkérés.
- Az is kiderül, hogy sok helyen alig ismerik egyházunk felépítését, szerepét, és ezért olyanokat is onnan várnának, ami alapvetően helyi, gyülekezeti hatáskör és feladat.
- Nagyon sok más kérdés is megjelenik még néhány gyülekezet anyagában.

3. A közegyház szerepének teológiai értékelése

- Az egyházzal szülő bibliai tanítást meg kell erősíteni: az organizmus és az organizáció összefüggéseit tisztázni kell és jobban fel kell mutatni, az épüljön szeretetben jegyében.
- Bibliai kritika alá kell vetnünk az egyházzal kapcsolatban a konstantini kor ma is ható, kevésbé építő, sőt olykor gátló jellemzőit.
- Tudatosítani kell, hogy a lelkészek egyik fontos feladata a munkatársképzés, a tagok szolgálatra való felkészítése.

4. Következtetések

- Az országos egyház egységes missziói látása és az abból következő aktuális, gyülekezeti missziót segítő hangsúlyai jobban váljanak mindenki számára világossá és ösztönzővé.
- A személyes missziói felelősség és az anyagi szolidaritás ösztönző rendszerét ki kell dolgozni.
- A lelkészeket nem oda kell helyezni ahol templom van, (megélhetési gondokat is generálva), hanem oda ahova tömegesen költöztek az emberek.
- A napi aktuális ügyekről, feladatokról és problémákról a missziói küldetésre kell először mindig irányítani a figyelmet.
- Amik a missziói küldetésünket kevésbé, vagy alig segítik, azokat meg kell tanulnunk és tanítanunk az Írás alapján átalakítani, vagy elhagyni.
- Erősíteni kell a református keresztyén kegyességet egyéni és közösségi vonatkozásban is.
- Erősíteni kell a lelkészképzésben és továbbképzésben is az önkénteseket szolgálatra felkészítő készséget.
- A sokakat érintő döntések előtt meg kell erősíteni a (kisebb-nagyobb) közösségi, alaposabb előkészítést és a döntésről gyorsabban kell tájékoztatni is.
- A háládatosság lelkeségének megerősítésért is kell fáradoznunk.

III. TÉMACSOPORTOK

említések gyakoriságának sorrendben

1. KÖZEGYHÁZ, EGYHÁZSZERVEZET	50
2. GYÜLEKEZETI NYITÁS, SZOLIDARITÁS	48
3. MISSZIÓ	38
4. IFJÚSÁG	36
5. LITURGIA	31
6. LELKÉSZEK HELYZETE	19
7. PÉNZ, GAZDÁLKODÁS	19
8. DIAKÓNIA (INTÉZMÉNYI)	16
9. PRESBITER-GYÜLEKEZETI MUNKATÁRS	15
10. ÉBREDÉS	13
11. GYÜLEKEZETI AKTIVIZÁLÁSA	12
12. ÉPÜLET	11
13. KÜLSŐ-, BELSŐ KOMMUNIKÁCIÓ	10
14. DEMOGRÁFIA	7
15. EGYHÁZTAGSÁG	6
16. REFORMÁTUS IDENTITÁS	3

I. Közegyház-szervezet Összesen: 50

- Struktúra, Bürokrácia 6+3

/ Struktúraváltás, egyházszervezeti átalakítás (1), Kisebb, de inkább szakmai testületek minden szinten (1) Rendszer átalakítás, bürokrácia, felesleges pozíciók, bonyolult adminisztráció/

- **Egyházszervezeti átalakítás 1**
- **Parókiális rendszer 3**
- **Egyházkormányzat, Egyházfegyelem, Lelkészfegyelem 3+13+1**
/ Lazaság-rendetlenség, kötelességek elhagyása, „Minőségbiztosítási normarendszer megalkotása, Zsinat előkészületlensége
- **Túl hosszú egyházi hivatali idő (max 2x6) 1**
- **Elhúzódó választási folyamat 1**
- **Etikai kérdésekben egységes álláspont (meleg házasság, eutanázia) 1**
- **Hitelesség, igazság, példamutatás (tekintély) 9**
/Egyházpolitika-világ előtti torzsalkodás méltatlan (1) Biblia vs. gyakorlat/
- **Szakmaiság (pályázati írók EK szinten) 1**
- **Gyülekezet alapítás szabályai 2**
/területi elv feloldása
- **Egyetemi gyülekezetek jogállása 1**
- **Ne kegyen különbség kis és nagy gyülekezet között 1**
- **Tanfegyelem 1**

Engedelmesség 2

II. Gyülekezeti nyitás, szolidaritás Összesen: 48

- Szomszéd gyülekezetek 2

/elzárkózottak, testvér-gyülekezeti kapcsolatok kiépítése

- **Kis körök együttműködése 1**
- **Törődni a kis gyülekezetekkel 1**
- **Együttlét (közös gyülekezeti programok) 5**
- **IT-n kívüli alkalmak 3**
- **Család-, házasság-gondozás, jegyes oktatás 5**
- **Gyülekezeti tagok rendszeres látogatása 5**
- **Gyülekezetből kiesettek felkutatása 1**
- **Vonzóbbá válni 2**
- **Nyitás, közösségépítés 11**

/város és külterületek felé (3), IT vonzóbbá tétele(1), befogadóbbá válni(2), egymásra figyelés(1)

- *Periférián élők elérése 1*
- *Gyülekezeti élet, tagok aktivizálása (szolgálatát) 5*

Szolidaritás 6

/Szegénység (támogatók keresése), idősek, szenvedélybetegek, rászorulóknak segítése
→ diakóniának nevezi (1)/

III. Témakör: Misszió Összesen: 38

- *Misszió, és missziói szemlélet 14*

/közös látás, bel-misszió, újragondolás: ha egy gyülekezet nem akar élni, hagyni elhalni, és újraplántálni, hitünket megismertetni másokkal is (1)

- *Paradigma-váltás 1*
- *Cigánymisszió 9*
- *Menekültmisszió 1*
- *Szemléletváltás, megújulás 2*
- *Kazuáliák rendezése (kilépni a szolgáltató egyházból) 1*
- *Evangelizáció 10*

/stratégia hiánya, hitünk megosztása, ezzel együtt közösségépítés(1) névleges keresztények felé(1)

IV. Ifjúság, hitoktatás, konfirmáció Összesen: 36

- *Ifjúság, ifjúsági munka, Gyerekmunka (2) 20*

/Fiatalok hiánya, Nincs koncepció, nincs ifjúsági óra-vonzóvá kell válni számura is, A kis falukban is találkozók szervezése

- *Hittan, Hitoktatás 12*

/Nem biztosított, képzés megújítása, hitre nevelés, Felnőtt hitoktatás(1), túl nagy osztálylétszám (1), segédanyagok igénye

- *Konfirmáció 4*

/Utána eltűnnek a fiatalok, korai-éretlenség

V. Liturgia Összesen: 31

- *Liturgia 11*

/Nehézkes istentisztelet, szabad kezét biztosítani formai kérdésekben, megújítás, KT legyen benne (2), uniformizálás vagy szabadság?/

- ***Ének 8***

/Modern vs. hagyományos, szabaddá tétele, felülvizsgálat/

- ***Igehirdetés 7***

/Általános-elvont, helyes tanítás/

- ***Sákramentumok 3***

/Kiszolgálni a nem hívőket is?

- ***Egységes keresztlői, konfirmációs, esküvői, temetési gyakorlat, eszmecsere 2***

VI. Lelkészek helyzete Összesen: 19

- ***Lelkészek megélhetése; fizetés, nyugdíj 10***

/Elszegényedés, Központosított lelkészfizetés,

- ***Lelkészképzés 4***

/gyakorlatiatlan, teológusok gyülekezethez tartozása (1)

- ***Lelkész-lelkigondozás, Burn out 2***

- ***Mi történik, ha a lelkész beteg? 1***

- ***Lelkészcsaládok egészsége 1***

- ***Lelkeszi hivatás méltóságának helyreállítása 1***

VII. Pénzügy és gazdálkodás Összesen:19

- ***Egyház-finanszírozás 3***

/átláthatóság, magas költségek

- ***Egyházi gazdálkodás, sáfárság, anyagiak 9***

/Pénzelosztás, felesleges kiadások, gyülekezet-fenntartás (1), Intézményes egyház terhei magasak (1), támogatási rendszeren változtatni, túl magas a 10%-os közalapi elvonás, kisebb gyülekezetek önellátásának elősegítése

- ***Adóbevallás, könyvelés-központi 1***

/segítség kellene/

- ***Közegyházi kiadások 1***

/Ne a szakképezettség rovására spóroljunk

- *Állami normatíva helyett, adományokból működő gyülekezet 1*
- *Anyagi élet-gyülekezeti szinten 4*

/Kevés adózó, illetve adakozó, tagok vállaljanak részt a gyülekezeti terhekből

VIII. Intézményi diakónia Összesen:16

- *Diakónia, Szeretetszolgálat 7*

/ Szervezetlenség, főállású diakónus beállítása, rendszer újragondolása, tegyék láthatóvá

- *Társadalmi jelenlét és felelősség vállalás-intézmények 8*

/aránytalan a kapacitással összefüggésben, minőségi-lelkiségi intézmények, szeretetotthon, legyen kapcsolat (1)

- *Gyülekezeti-intézményi és egyházi szint 1*

/ne szakadjon el

IX. Presbitérium és gyülekezeti munkások Össz: 15

- *Presbiterképzés 9*

/ Hiteltelenek, kellő felkészítés, egysíkú,

- *Presbitérium 2*

/Hiányos a feladat-ismeretük, zárkóztak,

- *Képzés 4*

/ további gyülekezeti munkások képzése, Ariadne (1) bibliai ismeretek növelése

X. Ébredés Összesen: 13

- *Imaélet erősítése, ébredés 4*
- *Imádkozás, gyülekezeti béke 6*
- *Kapcsolat erősítse Istennel, és embertársakkal 1*
- *Istenre jobban támaszkodni, tagok változása 1*

Imaközösség lelkészek és gyülekezetek között 1

XI. Gyülekezet aktivizálása, munkamegosztás Össz 12

- *Emberi erőforrás gazdálkodás és feladatkörök szétoosztása, tisztázása 5+4 (lelkészi teher-mentesítés is beletartozik)*

/Megfelelő szervezés, kis gyülekezet segítsen a nagyobbaknak, lelkészi és világi szolgálat szétválasztása és a szolgálatot végzők egymást segítése

- *Tanítványság, munkás 3*

/Kevés munkás, anyagilag is megbecsülni, hagyományra épül, nem biblikus

XII. Épületek, ingatlanok összesen: 11

/hiánya, rossz állapota, ehhez pályázatok, pályázatíró munkatárs igénye (3), a fenntartás nehézségei (1), templom felújítása, aránytalanul nagyok (1)

XIII. Külső-, és belső kommunikáció 10

/Sajtóban hívó szakemberek nyilatkozzanak megfelelő időben és témában, kevés gyülekezeti megjelenés, őszinteség hiánya, presbitereknél megakad az információ, szélesebb körű legyen

XIV. Demográfia Összesen: 7

- *Kiöregedés, a fiatalok elhagyják a települést 1*
- *Munkahely-teremtés (2), elöregedés (2), elvándorlás 5*
- *Református fogyás 1*

XV. Egyháztagság 6

/értelmezése, alvó tagok felrázása (1), ne csak szolgáltatást várjanak (1)

XVI. Református identitás 3

/„jó lenne nem a múltban, nem a fekete énekeskönyvben, stb., hanem a Szentháromságistenben megtalálni református identitásunkat.”/

IV. Intézményekre vonatkozó kérdések

131/44 – A reprezentativitás kérdése

A július 31-ig válaszukat beküldő 131 gyülekezetből 44 válaszolt az Intézményekre vonatkozó kérdésekre részben vagy teljes egészében.

Kérdés, hogy a választ beküldő gyülekezetek között az intézményt fenntartó gyülekezetek reprezentációja mennyiben tükrözi az országos adatokat. Az MRE-ben 94 oktatási intézményt fenntartó gyülekezet van, ami **az összes gyülekezet kb. 7,5%-a. A válaszadók közül viszont 30 % iskolafenntartó.** Ugyanez a diakónia területén is megfigyelhető, jóllehet a szeretetszolgálati intézmény fogalmának értelmezése nem egyöntetű: a klasszikus intézményeken (öregoktatók otthona, fogyatékos otthon) túl vannak olyan ellátási formák, amik nem kötődnek bennlakásos intézményhez, hanem otthoni ellátórendszerként működnek. Ezek az egyéb kategóriába jelennek meg a kérdőívre adott válaszban. Az MRE 137 gyülekezetéből, kb. **9%-a** tart fent valamilyen diakóniai ellátási formát, a **válaszadók mintegy 33%-a.**

Megállapítható tehát, hogy az országos átlaghoz képest a válaszadó gyülekezetek között felülreprezentáltak az intézményfenntartók. Ugyanakkor a kérdőív ezen részére adott válaszokból kiderül, hogy néhány kivételtől eltekintve, mélységében nem adnak segítő választ a kérdésekre. Különös tekintettel a kritikai megjegyzésekre érvényes ez (hogyan lehetne jobb?).

---

1. A VÁLASZOK ÁLTALÁNOS ÉRTÉKELÉSE

Az 1. kérdés, miszerint ***A településen működik-e református intézmény?*** értelmezése nehézséget okozott, főként a budapesti gyülekezetek esetében, ahol egy városban több református egyházközség is működik. A kérdőív szempontjából a kérdés lényege arra vonatkozott, hogy az egyházközség fenntartásában működik-e református intézmény a településen, de ez nem volt világos minden esetben.

A válaszadási lehetőségek értelmezése is problémákat eredményezett.

a, Iskola   b, Szeretotthon   c, Egyéb   d, Nincs

A válaszadók esetenként külön kezelték, és az egyéb kategóriába sorolták a közép és felsőoktatási intézményeket. Az a, pontban megjelölt **Iskola** alatt elsősorban az általános iskolákat értették. Volt példa rá, hogy a teológiai akadémiákat vagy a Debreceni Kollégiumot egyéb kategóriába sorolták. Talán az oktatási intézmény, mint válaszadási opció egyértelmű lett volna.

Az adott intézmény megjelölésén túl, a számszerű értékelés sem egyértelmű.

Van példa rá, hogy olyan gyülekezet értékel intézményt, amely nem is rendelkezik református intézménnyel, vagy nem is tart fenn kapcsolatot azok egyikével sem (1-es értékelés, még értelmezhető is lenne a hiány miatt, viszont van példa olyan esetre, amikor a „nem létező” kapcsolatot 4-essel értékeli a gyülekezet.)

A fordított eset sem ritka; Az elemző kérdésekre (2,3,4, kérdés) való válaszadást nem követi értékelés.

Ebből kifolyólag a statisztikai adatoknál, a 100% kérdésenként más-más adatmennyiséget jelöl.

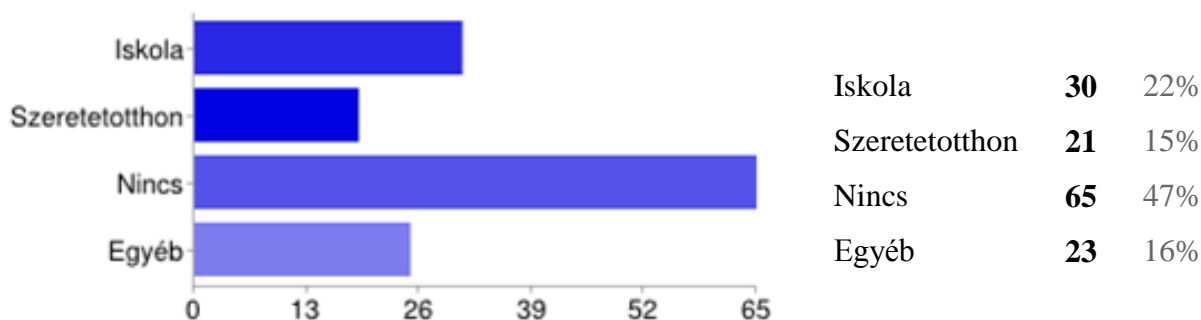
Több alkalommal a negatív tartalmú: *Mivel akadályozza, vagy nehezíti meg az adott intézmény a gyülekezet küldetését/misszióját?* illetve az elemző *Mi kellene ahhoz, hogy az intézmény szervesen kapcsolódjon a gyülekezet küldetéséhez* kérdések megválaszolása nélkül értékelik a gyülekezet és az intézmény kapcsolatát. Az EJB szempontjából ez a legkevésbé hasznosítható adat, mivel az ilyen típusú „hiányos” válaszadás nem segíti a problémák megismerését, vagy a megoldási javaslatok kidolgozását.

Az adatok feldolgozásánál külön feladat volt a válaszok értelmezése. Az esetenkénti ellentmondások igényelték a válaszok minimális mértékben történő korrigálását, mindezt a gyülekezetek válaszána megmásítása nélkül.

---

2. STATISZTIKA

A településen működik-e református intézmény?¹

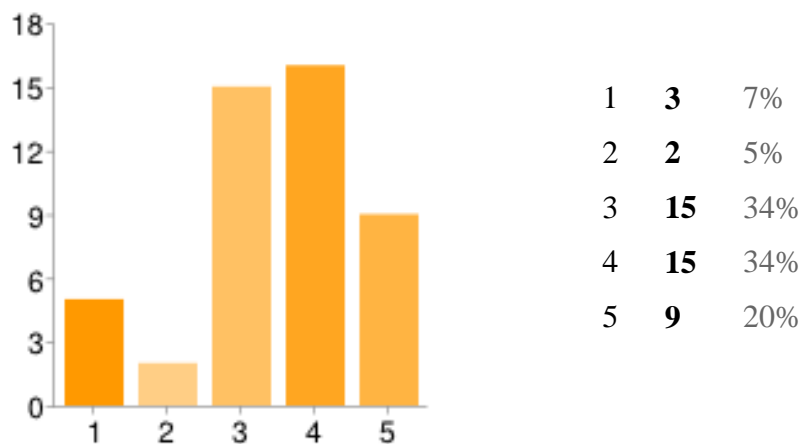

Az egyéb kategóriába soroltak: Óvoda (9) (ez valójában, Támogató szolgálat, Művészeti iskola, Családi Napközi (2), Nyugdíjas ház, Szociális alapszolgáltatás (2), Szociális Étkeztetés, Tanyagondnoki Szolgálat, Idősek Klubja, Szenvedélybetegek Nappali Ellátása, Házi Segítségnyújtó Szolgálat (2), Nappali Ellátás.

Hány református intézmény működik a településen?

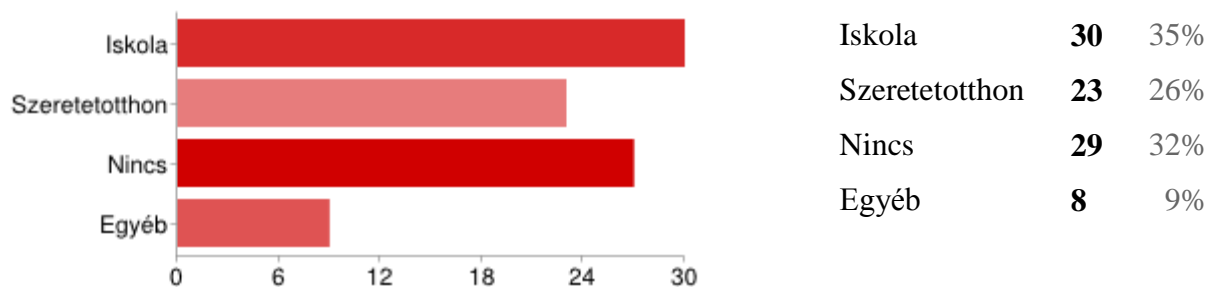
1 intézmény	17	40%
2 intézmény	20	46%
3 vagy több intézmény	6	14%

Értékelje a gyülekezet és az intézmény(ek) együttműködését 1-5ös skálán!

Átlag: 3,57

Van-e, vannak-e olyan református intézmények, melyek nem a településükön található/k, de kapcsolatot tartanak egymással?

Az egyéb kategóriába soroltak: Idősgondozás, Iszákos Misszió, Óvoda, Üdülőközpontok, Egyházi és civil szervezetek.

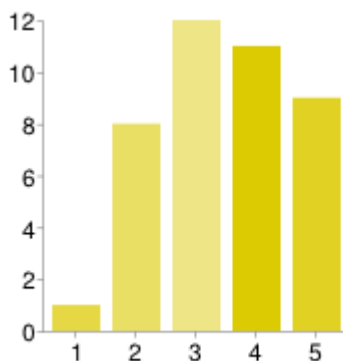
Hány településen kívüli református intézménnyel tart a gyülekezet kapcsolatot?

1 intézmény	28	65%
2 intézmény	11	26%
3 vagy több intézmény	4	9%

A **131** gyülekezetből **24** tart kapcsolatot saját településén kívül működő református intézménnyel is.

131 gyülekezetből **18** csak a településen kívül működő református intézménnyel tart kapcsolatot.

Értékelje a gyülekezet és az intézmény(ek) együttműködését 1-5-ös skálán!

1	0	0%
2	8	20%
3	11	32%
4	9	24%
5	9	24%

Átlag: 3,51

SUMMA: A válaszadók között az intézményfenntartók felülreprezentáltak. Az intézményfenntartók között pedig a többség (60%) 2 vagy több intézménnyel is rendelkezik. Ebből akár azt a pozitív következtetést is levonhatjuk, hogy az intézményeket, különösen az egyéb kategóriába soroltakat fenntartó gyülekezetek felkészültebbek az átlagosnál és kevésbé idegen tőlük az EJB vezérfonalban „elvárt” stratégiai gondolkodás.

Az intézmények megítélése inkább pozitív, bár számos – alább részletezett – problémát is felvet, a bizakodás erősebb a nyilvánvaló nehézségeknél.

---

3. A KÉRDŐÍVRE ADOTT KIFEJTENDŐ VÁLASZOK ÖSSZEGZÉSE KÉRDÉSENKÉNT

TÉTELMONDAT

„A jövő egyik záloga lehet az iskola, óvoda és bölcsőde, de mivel nem alulról építkező intézményhálózat, hanem "táblacserés", még hosszú idő kell, míg valóban megfelel ennek a kritériumnak.”

"Az óvoda az egyház veteményeskertje."

A) Mennyiben segíti elő az adott intézmény a gyülekezet küldetését/misszióját?

Megemlített szempontok csoportosítva, fontossági sorrendben

KINYÚJTOTT KAR/KAPU:

Olyan **emberekhez jutunk el**, akikkel egyébként biztosan nem találkoznánk, segíti a kapcsolattartást a településen élőkkel

BŐVÜLŐ GYÜLEKEZETI „KÍNÁLAT”:

Családi és gyermek istentiszteletekkel, rétegalkalmakkal bővültek a gyülekezeti alkalmak, erősödött a befogadó szellemiség

UTÁNPÓTLÁS:

A fiatalok családjaik révén a gyülekezet életképességének biztosítása utánpótlás nevelése, szülők elérése, alkalmanként gyülekezeti taggá válása (ugyanennek hiánya problémaként, illetve megoldandó célként ugyanilyen erősen megjelenik).

ELISMERTSÉG, POZITÍV „IMAGE”:

Minőségi, szakmai munka a gyülekezet ismertségét és elfogadottságát nagyban segíti

FELELŐSSÉGTUDAT ERŐSÖDÉSE/GYÜLEKEZET ÉRZÉKENYÍTÉSE:

Erősödik a gyülekezet összetartozásának tudata, felelősségvállalása (Pl. a sérültek látványa erősíti a gyülekezeti tagok diakóniai elkötelezettségét.) Nem lehet a templom, a hit falai közé bezárkózunk. A gyülekezet napi kihívásként találkozik az intézményeit igénybe vevők révén a korosztályok széles spektrumával és problémáikkal.

MUNKATÁRSÁK/ÖNKÉNTESÉK a GYÜLEKEZETBEN:

Részt vesznek az egyházközség jószolgálati tevékenységében, missziójában.

MUNKAHELY/INFRASTRUKTÚRA/PLUSSZ SZOLGÁLTATÁS:

Segít a családok gyerekeinek beiskolázási gondjaiban, munkát ad a gyülekezeti tagoknak, részben a gyülekezeti tagok felé is végez szolgálatot (pl. otthoni gondozás). Kölcsönösen használjuk egymás infrastruktúráját

B) Mivel akadályozza vagy nehezíti meg az adott intézmény a gyülekezet küldetését/misszióját?

EXTRA TERHEK – MUNKA, IDŐ, ANYAGI ÁLDOZAT

A gyülekezeti lelkész oroszlánrészt vállal az intézmények létrehozásában, sok idő, energia a gyülekezeti munkától vevődik el. Különösen is problematikus, ha a lelkész, a gondnok, presbiterek alkalmazottak, netán vezetők lesznek az adott szeretet-intézményben. Az oktatási intézmények alapítványába való befizetések miatt a szülők egyházfenntartói támogatása csökken.

GYÜLEKEZETI INTEGRÁCIÓ HIÁNYA

Az intézmények gondozottjai többnyire nem integrálódnak a gyülekezetekbe, viszont a nappali intézmények is lehetőséget kínálnak az egyházi statisztikák javítására. A hozzátartozók sem közelednek az Egyházhoz.

EGYHÁZISASSÁG HIÁNYA

Táblacsere. A gyermekek hiányoznak a gyülekezeti alkalmakról.

MISSZIÓT NEHEZÍTŐ KONFLIKTUSOK

Szintén akadályozhatja a gyülekezet misszióját az intézményekben meglévő esetleges problémák, konfliktusok.

C) Mi kellene ahhoz, hogy az intézmény szerves(ebb)en kapcsolódjon a gyülekezet küldetéséhez?

INTENZÍVEBB KAPCSOLAT, több közös program

A lelkészek gyakoribb részvétele az intézmények mindennapjaiban

ELKÖTELEZETT MUNKATÁRSÁK

Az intézmény dolgozói közé való felvételkor a református gyülekezeti tagok előnyt élvezzenek.

Intézményi lelkipásztor beállítása

4. MISSZIÓI SZEMPONTÚ ÉRTÉKELÉS

Az intézmények gyülekezeti fenntartásában érvényesülhet a missziói szempont, amennyiben olyan emberek elérését teszik lehetővé, akikkel amúgy a gyülekezet nem tudna kapcsolatba lépni. Az intézmények betölthetik a „kapu”, vagy előretolt „bástya” szerepét, az ott tanuló/ápolat emberek ünnepi- és rétegalkalmakon a gyülekezeti élet részévé lehetnek; a gyülekezet diakóniai szolgálatába, „akcióiba” önkéntesként bekapcsolódnak és a gyülekezet/egyház jó hírnevét megalapozhatják.

A pozitív tapasztalatok, de még inkább az intézményekbe vetett bizalom mellett ugyanakkor éppen ezekkel kapcsolatban fogalmazódnak meg a kritikák és félelmek is: jelentős terhet rónak a gyülekezet vezetésére, különösen a lelkészekre, nem válnak a gyülekezeti élet szerves részévé, nem vezetnek feltétlenül növekedéshez és a konfliktusveszély éppen, hogy ronthatja a gyülekezet és ezzel az egyház megítélését.

A visszajelzéseket elnézve nem megalapozott a gyülekezetek és intézmények, közösség és társadalmi feladat átvállalás szembeállítás. De mérlegelendő a missziói és intézményi célok

összehangolása, valamint annak elkerülése, hogy a gyülekezet felelős vezetői egyben az intézmény vezetői is legyenek.

5. Konkrét javaslatok

Nehéz a beérkezett válaszok alapján felelősen javaslatot tenni. Általánosan javasolható:

- az intézményfenntartás missziói szempontjait útmutatásként megfogalmazni, annak számon kérhetőségét biztosítani
- lelkészt (és presbitériumot) szétválasztani az intézmény vezetésétől (felügyelőbizottság a visszaélések ellen)
- a szakmai fórumokat megerősíteni, jó gyakorlatokat megosztani egymással

V. Országos munkaágak („ágazatok”) közös válasza az EJB számára

A) Alapvetés - vízió

Újkori történetében először fogadott el rövidtávú munkatervet - az úgynevezett ciklustervet - a Zsinat a 2009-2014-es ülészakra. A zsinati hivatal munkatársainak javaslatait is figyelembe vevő dokumentum célja az volt, hogy az egyházunk egységét szimbolikusan megtestesítő, valamint operatív értelemben legfelsőbb törvényhozó testülete nyilvánosan is megfogalmazza küldetését, illetve azokat az alapértékeket, amelyek a jelen ciklus kiemelt céljait és feladatait meghatározzák. Bár a felelősen tervező és koncepcionális gondolkozás egyházunkat kevésbé jellemzi, az elmúlt évek során, részint a ciklusterv előzményeként, részint annak következményeként az egyház küldetésének és szolgálatának több területén jelentős változások történtek, mind missziói, mind pedig strukturális szempontból. Ezek mindegyike – legyen szó cigánymissziós stratégiáról, vagy az egyház-finanszírozás és –gazdálkodás, az egyházi köz- és felsőoktatás koncepciójáról vagy a diakóniai törvényről – bibliai, teológiai (ekkleziológiai) alapvetésből, vízióból indul ki.

Az EJB zsinati előterjesztésében megfogalmazott és az „ágazatokhoz” eljuttatott megkeresésben is megerősített egyházképpel kapcsolatos alapvetése nagy örömeinkre összhangban van a Zsinat és így a mi munkánkunknak is keretet adó ciklusterv két alapvető kitételével, amelyben ugyancsak a közelebről egyelőre ki nem bontott szlogen - „gyülekezettudatos egyház és egyháztudatos gyülekezet” – mondanivalóját tükrözi:

„Az egyház gazdagsága, hogy gyülekezeteiben él, és ezeknek a közössége 'le egészen a zsinatig' alkotja az élő egyházat. Ahogy leendő lelkészeink tanulmányaik első évében megtanulják: „a gyülekezet teljesen egyház, de nem a teljes egyház”.

A másik kálvini vezérfonal az egyház sajátos küldetésének lényegi részeként látja a hiteles társadalmi felelősségvállalást, a köz ügyeiért való fáradozást: „Ahol Istent tisztelik, ott az emberséget gyakorolják”.

A Zsinatnak kiemelt felelőssége abban, hogy felelős döntéseivel életre váltsa ezeket a gondolatokat és mindent tegyen a gyülekezetek megerősítéséért, közösségünk elmélyítéséért és ezzel társadalmi szolgálatunk előmozdításáért.”

Ez az egyházi jövőkép egyéb műhelymunkák során és ágazati „stratégiai” tanácskozásokon is megfogalmazódott korábban. Példaként álljon itt a legfrissebb koncepció, a cigánymissziós stratégia alapjául szolgáló, zsinat által is elfogadott egyházkép:

„A Magyarországi Református Egyház küldetése, hogy a Szentlélek által Isten Országának jele és követe legyen a mai magyar társadalomban, a személyes és közösségi megújulás egyháza, ahol minden ember, származására és társadalmi helyzetére való tekintet nélkül, megtapasztalhatja Jézus Krisztus evangéliumának befogadó, gyógyító és újjáteremtő erejét.”

Örömmel látjuk az MRE missziói egyházképére vonatkozó teológiai látásmódban a nyilatkozatok szintjén, papíron meglévő konszenzust és azokat a kezdeményezéseket is, amik

ennek gyakorlati megvalósulását tükrözik. A küldetéséhez hű, közösségeiben megerősödő és erőforrásaival felelősen gazdálkodó egyházi gyakorlathoz ugyanakkor elengedhetetlen, hogy ezek az elvi kijelentések és döntések az egyház struktúrájában és működésében konkrétan is érvényesüljenek.

Az EJB ez irányú, a vezéreszmét immár gyakorlatias javaslatokban is megfogalmazó cselekvési tervének kidolgozásához kívánunk néhány gondolatot, meglátást és konkrét javaslatot megfogalmazni, kiegészítésül a gyülekezeti válaszokhoz, amelyek érthetően prioritást élveznek az EJB munkájában.

B) Fogalmak

Beszélgetésünkben, minthogy „ágazati” képviselőkként lettünk megszólítva, felmerült a fogalmak tisztázásának szüksége – saját magunk számára is. Minthogy ez is az egyház képének és valóságának összetettségét tükrözi, röviden erről is beszámolunk.

Közösség: az egyház esemény voltának kifejezése, amit Isten Lelke teremt, az egy hitben, az egy reménységben, az egy keresztségben gyökerezik. Megélésnek, valóságának elsődleges „kerete” a helyi gyülekezet. Ugyanakkor nem áll meg annak határainál. Az egyház a helyi közösségek közössége, a közösségi jelleget ezért az intézményi lét hétköznapijaiban (testületekben és konkrétan az oktatási, szeretetszolgálati intézményeinkben) erősíteni az egyház lét elengedhetetlen velejárója.

Intézmény: Hamis és félrevezető a gyülekezetek és az intézmények szembeállítás az egyház lényegének értelmezésében. Az egyház óhatatlanul intézményi valóság is, ami a gyülekezetekre is érvényes, hiszen a gyülekezet, mint szeretetközösség által végzett szolgálat, bármilyen hitéleti, missziói vagy diakóniai tevékenység óhatatlanul „intézményesül”, ennek minden gyakorlati következményével (pl. költségvetés, működési elv és szabály, eljárásrend, felelősök köre, számon kérhetőség stb.).

Nem visz közelebb a küldetését a lehetőségeihez leghűebben és leghatékonyabban betöltő egyház valóságához az intézmények általános leértékelése.

A párbeszédet elősegítésére a következő fogalmakat javasoljuk az intézményi valóság leírására:

- *munkaág/szektor*: az egyes speciális feladatok regionális vagy országos összefogása (misszió, ifjúság stb.), a gyülekezeti tagok, gyülekezetek, választott testületek, szakmai körök stb. munkájának koordinálása az adott területen
- *szervezet*: az a struktúra, amiben az egyház élete és kormányzata zajlik, beleértve a gyülekezeteket
- *intézmény*: az MRE által (gyülekezeti, egyházmegyei, -kerületi vagy zsinati szinten) fenntartott tényleges (oktatási, diakóniai) intézmények („épületek” - igazodva a bevett gyakorlathoz).

C) Alapértékek

Az egyháznak, a misszió gyülekezetek közösségének keretet adó eszközeként, a mindennapos működésében is hitelesen kell(ene) tükröznie az evangéliumot. A hiteles szolgálat kapcsán a következő alapelvek merültek fel, amelyeknek valamennyi területen, beleértve az egyház szervezetétől elválaszthatatlan adminisztrációt is, érvényesülnie kell:

Függetlenség

Szabadság

Átláthatóság

Felelősség-vállalás

Missziói jelenlét

D) Az EJB által összefogott folyamat értelmezése

- Az EJB feladatát úgy értjük, mint amelyik a zsinat felkérésének eleget téve, a saját maga által meghatározott teológiai látás alapján, saját módszere és menetrendje szerint javaslatokat, „inputokat” ad az egyházvezetésnek stratégiája megfogalmazásához. Nevesíti a válaszok alapján a legégetőbb problémákat, ezek alapján célokat fogalmaz meg és az adott célok mentén javaslatot tesz a további műhelymunkákra. Az ebből kialakítandó stratégia az egyházvezetés felelőssége, hiszen az az egyházkormányzat eszköze.
- A stratégiai gondolkodás felelősség, amellyel a szervezet a maga számára transzparens módon tisztázza a céljait. Kérdés, hogy tudunk-e olyan közös, az egyház Istentől kapott küldetését konkrétan elősegítő keretrendszert találni az MRE számára, amiben pl. a közös fogalmakat egységesen tudjuk értelmezni. Ha a legalapvetőbb fogalmakról – keresztség, egyháztagság stb. – nem tudunk megállapodni, akkor nehéz elképzelni, hogy az egyház közössége konszenzusra jut a küldetése, az ebből fakadó feladatai és az ehhez rendelt eszközök, a hiteles szolgálatot támogató működés tekintetében. Ez pedig a gyülekezetek szolgálatát is megterhelő hitelvesztésen túl a számon kérhetőséget is ellehetetleníti.

E) Adalékok, kérdések, felvetések az EJB munkájához

E1. Az egyházszervezet feladatai általában

- Bármilyen szervezeti megújulás önmagában nem hoz új életet. Lelki **megújulásra (ébredés) van szükség, aminek előfeltételei:** bűnbánat, evangelizáció, egyház és állam kapcsolatának meghatározása stb.
- **Szervezeti kritérium missziói értelmezésben:** Krisztust (Isten országát, evangéliumot) ábrázolja-e ki és munkálja-e a szervezeti struktúra?

- konkrét szempontokat ehhez a diakóniai törvény, és a lelkészek jogállásáról szóló törvény tartalmaz

A gyülekezeti élet megnyilvánulása maga misszió és diakónia. Kérdés, hogy hogyan lehet ezeket az életjelenségeket valóban támogatni, segíteni „Krisztus testeként” és a fokozatos testületek és struktúrák mennyiben töltik be ezt a funkciót vagy mennyiben öncélúak?

- Az egyházi életünket alapvetően meghatározza, hogy **az egyházi közfeladat-ellátás felvállalása (az államtól átvállalt – és javarészt finanszírozott – szolgáltatások) nincs feltétlenül összhangban az egyház alapvető missziói céljaival**, illetve ennek vizsgálata nem történik meg. **AZ EGYHÁZ FORMÁLISAN NEM DÖNTÖTT A KÖZFELADATOK ÁTVÁLLALÁSÁNAK ÉS ELLÁTÁSÁNAK módjáról, mértékéről.** Konkrétan: mennyi iskolát, idősek otthonát stb. szeretne működtetni és azoknak mi a helye a misszióban.
- Ugyanakkor az is egyértelmű, hogy az egyház a társadalom bizonyos, egyre bővülő csoportjaival kizárólag az intézményein keresztül kerül kapcsolatba **(intézmény=kapu)**
- Kezdeményezni kell a missziói cél és az intézményfenntartás összhangjának és a kompetenciáknak a felülvizsgálását? A szakmaiság ugyanis fontos a missziói célok megvalósításában – hatékonyság, felelő erőforrás gazdálkodás és hitelesség szempontjából
- **SZERVEZET: nem halott struktúra, hanem élő organizmus** – a világban is ez a „trend”, elgondolkodtató és elkésérítő, hogy az egyházban gyengébb ez a szervezeti összhang, mint akár egy profitorientált nemzetközi vállalatnál. Ennek okait szükséges lenne feltárni (egyéni érdekek, nyereszkesedés, bizalomhiány, érdekütközések...)
- Jogi következtetés:
  - lelkési státusz és a parokiális jog átfogó tisztázása a missziói elv mentén

AZ egyházszervezet átfogó kritikája

- ***Az egyház szolgálatában az egyes munkaterületek (misszió, diakónia, oktatás stb) országos („zsinati”) összefogásának, koordinációjának ALAP-FUNKCIÓJA hármas:***
  - 1. A feladat közös meghatározása – 2. a munkaterületre kidolgozott szabályozás és ez alapján számonkérés (egyházfegyelem) és 3. szakmai segítségnyújtás (kompetencia).*

Ez az összefogás a jelenlegi helyzetben többek között azért nem működik, mert a megfelelő eszközökkel és kompetenciával az egyházkerületek - különösen a két kisebb - ugyan nem bírnak, mégis a kerületekben öngerjesztés miatt növekszik és drága az öncélú szervezeti túlburjánzás. Az országos egyház (közegyház) felelőssége ennek „leépítése-fékezése”. Részint történelmi okokból, részint ugyanakkor érdekütközés és

presztízs okán a kerületek önállósága és széthúzása rendkívül nagy teher az egyház életében.

A jelenleg egyházkerületekhez tartozó kompetenciákat, jog- és feladatköröket az egyéb (megyei és országos-zsinati) szintek között kellene szétosztani ahhoz, hogy az egyház „politikai” kormányzása és „operatív” működtetése megújulhasson, normalizálódjon

- Az egyházkerületeknél számos olyan funkció és erőforrás van, ami nem igazolható a szervezeti működés belső logikájával
- Az egyház jelenlegi struktúrájának „működtetése” nem alkalmas egységes és koncepcionális döntések érvényesítésére. Inkább MŰKÖDŐKÉPESnek tűnik az országos központ és esperességek rendszere

E2. Konkrét javaslatok:

Az alábbiakban továbbgondolásra olyan konkrét lépések megtételét javasoljuk – a teljesség igénye nélkül -, amik nélkül a missziói elv érvényesítése az egyházkormányzásban, az egyház szervezetében, a munkaágakban és a konkrét intézményfenntartásban nem valósítható meg. Abban az esetben, ha a cselekvési terv ezeket, vagy ezek egy részét kiemelt feladatként kezeli, az egyes területekre vonatkozó feladatok és javaslatok kidolgozására egyházi és független szakértők bevonásával kell sort keríteni.

Azt is fontos megjegyezni ugyanakkor, hogy az egyház szervezeti működése kapcsán sok szabályozás és koncepció, zsinati döntés adva van, de nem ismerjük, vagy nem vesszük komolyan azokat. Azaz nem csak szervezeti reformra van szükség, hanem a jelenlegi szervezeti működés feltárására, tudatosítására, hiszen ezt sokszor nem csak lelkészek, de felelős döntéshozók sem ismerik, ami aggodalomra ad okot.

- a zsinati hivatal munkatársai tapasztalatukat és szakmai tudásukat felajánlják abban, hogy testületeinket megerősítsék felelősségtudatukban és a döntés előkészítő, illetve döntéshozó munkájukban
- Ma a problémák nem jutnak el a zsinatig – a kerületeknél maradnak és vagy kezelődnek, vagy nem.
- Elengedhetetlen a jövőben az **egységes és egyszerű adminisztráció**, amely egyszerre szolgálja a könnyebbséget és átláthatóságot (egységes vizitáció, adatszolgáltatás, elektronikus törzskönyv, konszolidált kgvt stb.)
- Közös beszerzés, banki és gazdálkodási mechanizmus
- **Püspöki tekintély**: lelkészi törvény 4.1. Egyházi szolgák, munkatársak szerepe... Státuszoknak, tisztségeknek organikus fejlődés eredményeképpen kell létrejönnie

Egyházkormányzat, gazdálkodás, jogrend

- A rendelkezésre álló ERŐFORRÁSOK elosztásában világos kritériumokat kell meghatározni a missziói elv érvényesítésre. Ehhez nem csak missziói lelkületre, hanem magas szakmai tudásra is szükség van. **A misszió-adminisztráció szembeállításának van alapja**, de felületes. Jelenleg verseny figyelhető meg az egyházigazgatási szintek és szakterületek között. Milyen kritériumok mentén

érvényesíthető a vezérelv, missziói cél szerinti forráselosztás? Ki határozza ezt meg? Stratégia nélkül eseti döntések születnek minden szinten és visszaélések melegágya a jelenlegi helyzet.

- **Kettős kormányzás elve** abszolút nem működik az egyházban: ez a laikusok és ezáltal a szakemberek háttérbe szorulásával jár. A még mindig rendelkezésre álló szakértelem, az egyháztagok lelkes és odaszánt szolgálatának mellőzése súlyos veszteség. Az **önkéntes munkában** komoly tartalékok vannak. A presbiteri szövetség megdöbbentő nyíltsággal számol be arról, hogy a **presbitereket** gyakorta másodrangú „amatőrök”-ként kezelik, a tisztséget nem becsülik, ezért az utánpótlás is egyre problémásabb. Megbecsülésük liturgiai mozzanatok (kézrátétel, áldás, „beiktatás”) is kifejezésre juthatna.
- Az egyház által elfogadott **missziói célok érvényesítése az egyház gazdálkodásának egészében**: minőség-biztosítás és független szakmai felügyelet a tisztességes gazdálkodásért.
- **Egységes számvetési** rend, függetlenített számvevő
- Meg kell erősíteni az **egységes monitoring** rendszert
- Egységes és számon kérhető egyházi közigazgatás és szakigazgatás kell a hitelesség szolgálatában. A „centralizáció” nem a hatalom összpontosulása, hanem olyan gyakorlati lépés, amely az egyházszervezet alsóbb szintjeiről és magukról a gyülekezetekről felesleges terheket képes levenni, így azok tényleges szolgálatukra tudják fordítani erejüket
- Papíron független rendszerek valódi függetlensége, konkrétan a ’függetlenebb’ bíráskodás egységes rendjének kidolgozása és alkalmazása
- A **törvényhozói és végrehajtói és ellenőrzési hatalom szétválasztása** szükséges ugyan, de kérdés, hogy milyen mértékben? Az egyház normális működéséhez a „Főtitkár” megerősítése vagy erős **„Board”** (akár a mai Elnökségi Tanács formájában) felállítása szükséges. Azaz egységesebb és hatékonyabb „menedzsmentet” célszerű létrehozni – még ha ez az egyházkerületek adminisztratív és kormányzati jogosultságának csökkentésével jár is
- Az **egyházkerületek pasztorális szerepe** ugyanakkor a jövőben is fontos lenne, de hatékonyság és költségkímélés céljából nagyobb együttműködésre volna szükség az országon belül és a **Generális Konvent** keretei között is. Ebben az Erdélyi Egyházkerület megfontolandó példával jár előttünk. A Generális Konventben való együttműködés ma már a magyar reformátusság hiteles szolgálatához elengedhetetlen.

Gyülekezetek és misszió

- **Gyülekezetek státuszának tisztázása** egységes szempontrendszer alapján (társulási együttműködések hivatalos formáinak meghatározása). Emellett ösztönözni kell a gyülekezeti élet új formáinak megjelenését
- **Specializált missziók** elindítása, szerepének tisztázása és megbecsülése (gyülekezeti szintet meghaladó missziói összefogások). A gyülekezeti és speciális társadalmi missziók összehangolása. A társadalom nagy részét ma már a gyülekezetek nem

képesek elérni (ahogy ezt nemzetközi példák is igazolják). A Presbiteri Szövetség ezért is törekszik a gyülekezetek „rétegmissziós” kezdeményezéseit erősíteni laikus képzései segítségével.

- Ezek közül a sokat emlegetett **cigánymisszió** megerősítése az elfogadott egyházi stratégia alapján hangsúlyos eleme kell legyen az MRE küldetésének. Ezt nem csak a számadatok és a társadalmi, politikai elvárás teszi szükségessé.
- **Növekedésnek, mint kritériumnak** az előtérbe helyezése és premizálása a gyülekezetek esetében is
- Sürgető kihívás az, hogy **két kritériumot egyszerre kell érvényesíteni**. Egyrészt közegyházi összefogásban kell kistélepléseken a hagyományos keretek között végzett szolgálatba erősíteni és támogatni a gyakran az elmúlással szembe néző gyülekezeteinket, akár programmá kell tenni az elnéptelenedő falvak közösségének kísérését is, lelki és anyagi támogatással. Ugyanakkor **városi környezetben** újszerű gyülekezeti, közösségépítő kezdeményezésekre van szükség, egységes szempontrendszer szerint.
- Az **ifjúsági misszió**, az ifjúsági körök hiánya – emberileg nézve – komoly fenyegetést jelent és már a közeljövőben az egyháztagok radikális fogyását eredményezi. A fiatalok lelki igényeinek figyelembe vétele, bevonásuk az egyház életének minden szintjébe elsődleges cél. Ehhez az **ifjúsági zsinat** megerősítésén túl az „ifjúsági presbitériumok” létrehozása is jó eszköz lehet. Az egyéb rendezvényeken, missziói és diakóniai kezdeményezéseken elért fiatalok nem találnak utat a gyülekezetekbe.
- **CURRICULUM:** a már megkezdődött szakmai munkát, amit a zsinat elvileg támogat, fel kell gyorsítani. A gyülekezeti munkához irányítúként szolgálhat az emberek a születéstől a sírig kísérelő egyház „útiterve” (keresztelő, konfirmáció stb.).

Gyülekezetek és intézmények

A szervezetnek és az általa fenntartott intézményeknek az evangéliumot hirdető és megélő közösségi akaratból kell létrejönnie és működni, a missziói eszközöként. Különösen az intézményalapítás és fenntartás gyülekezeti szintjét, **a gyülekezeti fenntartású intézményeket kell felülvizsgálni** és tisztázni, hogy mit jelent az „egyházi” vagy „református” jelző egy intézmény esetében?

Közösségi háttér nélkül ugyanis az intézmények nem formálhatók... ez hogyan viszonyul a fenntartáshoz?

- Van, ahol a gyülekezet erején felüli terheket vállal magára, az intézményei létrehozásával.
- Van, ahol lenne lehetősége a gyülekezetnek intézmény működtetésére a meglévő társadalmi problémák orvoslása érdekében, de a belső odaszánás nincs jelen.
- Hiányosságok vannak az intézmények és a gyülekezetek kölcsönös információ cseréjében a lehetőségeket és a tapasztalatokat illetően.
- Hamis az a hozzáállás, amikor egy létrehozott intézmény által akarják a gyülekezet megmaradását biztosítani.

Az intézmények és a gyülekezetek kapcsolata ott működik jól, ahol az intézmény a hirdetett Ige által felismert szükség megoldására született. Ezeken a helyeken a spirituális erőforrás a jó gazda, a sáfár lelkülete. Itt a gyülekezet magáénak vallja intézményeit, kész a felelős támogatásra, nem jelent gondot elhívott munkatársak megtalálása.

Összegezve, az intézmények igénylik a gyülekezeti háttérrel és a gyülekezet sem mondhat le arról, hogy intézményes formában is kilépjen a világba.

Gyülekezeti munkatársak, lelkészek képzése, szupervíziója

- Szükséges, a már meglévő folyamatok felerősítésével, átgondolni és egységesíteni a laikus munkatársak, **vezetők képzését és a szupervíziót**
- Ebből a szempontból adódnak azok a keretek, amik segíthetik a lelkészek és gyülekezetek munkáját anélkül, hogy túlszabályoznánk. Segítő mechanizmusok: lelkészek lelkigondozása, testi-lelki szűrés. Abból kell kiindulnunk, hogy a lelkészek és más szolgálók felelős emberek, ugyanakkor segítségre és támogatásra is szorúlnak
- **Lelkészek „humán erőforrás menedzsmentje”** – kiválasztás szerepekre (evangelizáció, gyülekezetépítés). Ehhez kritériumrendszert kell kialakítani.

Egyház a nyilvánosságban

- **Egységes hang, egységes tanítás**, ami az élő szervezetet szolgálja... Ugyan az egységesítés az életet is megolthatja (Pl. egységes liturgia), a gyülekezetek szolgálatára is pozitívan hat a kapcsolatok (hálózat) erősítése és az egyház közösségének egységes megjelenítése (akár a kommunikációban) a nyilvánosság előtt. Hazai példák is azt mutatják, hogy a növekedést felmutató egyházak (pl. baptisták) e kettőben erősek. Az országos egyház és a gyülekezetek közötti kapcsolat, kölcsönhatás sokkal erősebb, mint azt gondolnánk
- Számos erőfeszítés ellenére az egységes református sajtó és az **egyház megjelenése a médiában** még mindig ellenérzéseket vált ki. A Presbiteri Szövetség pedig egyenesen arra buzdítja a gyülekezeteket, hogy a jelenleginél sokkal aktívabban jelenjenek meg a helyi médiában (helyi lapok, televízió csatornák), azaz lépjenek ki az elzárkózásból.